

Pedagogisch beleidsplan

(Pedagogisch beleid plus vertaalslag naar uitvoeringspraktijk)

Amsterdam, mei 2019

Inleiding

Kinderdagverblijf De Stampertjes biedt al ruim 25 jaar kwalitatief goede opvang aan kinderen van 0 tot 4 jaar. Dit pedagogisch beleidsplan geeft inzicht in Kinderdagverblijf de Stampertjes als geheel. Het vormt de basis voor de inrichting van een gezonde en veilige omgeving waarin de kinderen verblijven en geeft richting aan het dagelijks handelen van de groepsleiding. Er staat beschreven hoe de kwaliteit van ons werk wordt gewaarborgd, wat onze pedagogische doelen zijn en hoe wij deze in de praktijk nastreven. Het kan ouders helpen om de juiste keuzes te kunnen maken in hun zoektocht naar geschikte en professionele kinderopvang. Het pedagogisch plan is geen onveranderlijk plan. Nieuwe thema's en gewijzigde inzichten zullen in overleg met de oudercommissie regelmatig worden aangepast.

1. Missie en visie van de Stampertjes

Bij de Stampertjes heerst een huiselijke sfeer met vaste pedagogisch medewerksters, veiligheid, rust en regelmaat. Wij zien het als onze taak de kinderen een gezonde, warme en veilige omgeving te bieden waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen tot een uniek individu.

Wij vinden het belangrijk om bewust om te gaan met het milieu. De kinderen krijgen biologisch eten en we zijn zuinig met gebruik van nodig materiaal en speelgoed.

Wij begeleiden de kinderen met toewijding, creativiteit en enthousiasme in hun ontwikkeling en het ontdekken van hun persoonlijke vaardigheden. Om dit te waarborgen besteden wij veel aandacht aan rust, regelmaat, continuïteit en gezondheid. Wij ervaren al jaren dat een goede slaap hiervoor een belangrijke basis is (zie slaapbeleid). Ook sensitief, responsief, en voorspelbaar gedrag van de pedagogische medewerk(st)ers staat bij de Stampertjes hoog in het vaandel.

Het opvangen en mede opvoeden van kinderen is iets wat wij niet 'zomaar' doen. Het werken met kinderen is een vak dat wij heel serieus nemen en met plezier doen! Alle pedagogische medewerk(st)ers van De Stampertjes hebben een relevante beroepsopleiding van minimaal MBO niveau gevolgd. De twee eigenaren werken ook op de groep, zodoende hebben zij overzicht over alle aspecten van de zorg en begeleiding van de kinderen. Een intensieve samenwerking en regelmatig overleg met de ouders zien we als basis voor een vertrouwde en respectvolle onderlinge relatie.

De Stampertjes is een verticale groep van maximaal 12 kinderen van 0 tot 4 jaar.

Wij zijn een geheel zelfstandig kinderdagverblijf en nemen alle nodige beslissingen op basis van onze eigen inzichten met als uitgangspunt: Wat goed is voor het welzijn van de kinderen en de wereld waarin ze leven komt ons allen uiteindelijk ook ten goede!

2. De 4 pedagogische doelen: het kind staat centraal

Een optimale ontwikkeling in een veilige omgeving klinkt mooi maar wordt bij De Stampertjes ook echt in praktijk gebracht. Dit baseren we op 4 belangrijke pedagogische doelen:

- a 1 Het bieden van emotionele veiligheid in een gezonde en veilige omgeving
- b 2 Bevorderen van de ontwikkeling van persoonlijke competenties
- c 3 Bevorderen van de ontwikkeling van sociale competenties
- d 4 Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen

2.1. Het bieden van emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving

Onderstaand is uitgebreid beschreven hoe we bij de Stampertjes een gezonde en veilige omgeving creëren voor de kinderen. Dit gaat zowel over de fysieke omgeving van de Stampertjes als over de sfeer, emotionele veiligheid en begeleiding van de kinderen door de groepsleiding. Bij De Stampertjes staat de ontwikkeling van het kind altijd centraal!

2.1.1 Gezonde voeding en milieuvriendelijk

Een gezonde maaltijd is een belangrijke basis voor het welzijn van alle mensen en zeker voor jonge kinderen. Het eten en drinken dat wij de kinderen geven is daarom 100% biologisch en bevat geen toegevoegde suikers.

Dat wil niet zeggen dat er geen ruimte is voor uitzonderingen. Een appeltaart als verjaardagstraktatie vinden wij prima en ook onze (zelfgebakken) pepernoten bevatten een beetje suiker.

De kinderen krijgen bij De Stampertjes dagelijks vers fruit, een broodmaaltijd en een snack in de middag. Bij elke maaltijd krijgen de kinderen water en/of ongezoete kruidenthee, de baby's krijgen fruithapjes / stukjes fruit en flessen volgens een met hun ouders overeengekomen schema en soort melk.

Af en toe worden er ook eenvoudige (vegetarische) maaltijden gekookt of maken wij bijvoorbeeld zelf hummus.

In overleg houden wij natuurlijk wel rekening met individuele omstandigheden die om een aangepast dieet vragen zoals bijvoorbeeld voedselallergieën.

Wij gebruiken uitsluitend natuurlijke verzorgingsartikelen en schoonmaak / wasmiddelen.

De inkoop van alle dagelijkse benodigdheden wordt lokaal op milieuvriendelijke manier per fiets gedaan. We recyclen het afval zoveel mogelijk en gaan milieubewust om met materiaal zoals tekenpapier, verf en speelgoed. We hebben een groene energieleverancier en gebruikte luiers worden gerecycled door het bedrijf Stopmijnafval.

2.1.2 De fysieke ruimte van het dagverblijf

Om opvang te bieden waarbij kinderen zich veilig voelen en goed kunnen ontwikkelen is bij de Stampertjes veel aandacht besteed aan de groepsruimtes.

Er zijn drie binnenruimtes en een tuin.

De grote groepsruimte

In deze gemeenschappelijke kamer is ook de entree vanaf de gang. Voor alle kinderen is er bij binnenkomst een eigen plek voor hun jas en schoentjes.

In deze kamer staat een grote tafel als centraal punt in de ruimte. Daaraan kunnen de kinderen spelen en eten en wordt de "kring" gehouden. Ook is het de plek voor vieringen en feesten of voor ouders en groepsleiding om een activiteit samen met een kind aan te doen zoals een puzzel maken of boekje lezen. Er is ook een keukenblok waar eten en drinken wordt bereid. Daartegenover is een verschoontafel en een kindertoilet. Speelgoed is in ruime mate aanwezig in een grote kast.

Er is ook een kinderkeukentje met tafel en stoeltjes en twee baby-hangmatten. In deze kamer is de trap naar het entresol met een hekje zodat kinderen niet zelf naar boven kunnen. Wanneer het rusttijd is kunnen er voor de kinderen vanaf ongeveer 3,5 jaar rustplekken worden gecreëerd met kinderstretchers, op grote kussens of in de 'tunnel' onder de trap naar de entresol. Voor een kind dat behoefte heeft om zich even terug te trekken of alleen te spelen is er een rustige hoek met kussentjes. Samen spelen doen de kinderen door de hele ruimte die kleurig ingericht is met platen en kunst aan de muur, sfeervolle verlichting en decoraties uit de hele wereld. Er wordt regelmatig muziek gedraaid. Van klassiek op rustige momenten tot wereldmuziek of rock om heerlijk op te dansen.

De slaapkamer

Deze ruimte kan als extra speelruimte gebruikt worden als er niemand ligt te slapen (meestal vóór 10 uur en na 17 uur). Hier kunnen de kinderen met ander speelgoed en uitdagingen aan de slag gaan.

De ruimte kan ook voor de oudste kinderen afgesloten worden om voor de jongste kinderen rust en veiligheid te waarborgen. Er is spelmateriaal voor alle kinderen aanwezig zoals rammelaars, boekjes, blokken, loopkarretjes, poppen en een klimhuis met een trap en glijbaan. Deze ruimte is tevens de slaapkamer voor de kinderen tot 1,5 jaar. Er staan 3 stapelbedden met 6 slaapplekken. Tussen 13 en 15 uur slapen in deze ruimte ook de 1,5 + kinderen in een open bedje of op matrasjes die na gebruik weer worden opgeborgen. Alle kinderen hebben contact mogelijkheden met elkaar over de hele dag in de grote centrale ruimte.

De entresol en 'speelzolder'

Deze gebieden zijn te bereiken via een interne trap in de grote groepsruimte en alleen toegankelijk voor personeel en kinderen vanaf ca. 2 jaar onder toezicht. De kleine 'speelzolder' is een extra speel- en rustruimte waar een kleinere groep kinderen onder begeleiding kunnen spelen en/of zich kunnen terugtrekken voor bijzondere activiteiten. Bijvoorbeeld voor een bouwwerk van Lego neerzetten dat daar niet door jongere kinderen kan worden afgebroken. Er is o.a. een 'strandhuisje' met een mini-bibliotheek waar kinderen op kussens kunnen 'hangen' om te lezen. Er is een atelier met materialen voor allerlei kunstprojecten, er zijn verkleedkleden, een poppenhuis etc.

De tuin

Bij de Stampertjes gaan we zoveel mogelijk naar buiten met de kinderen. Zeker met de peuters. Ook bij minder goed weer want dat vinden wij erg belangrijk. Niet alleen om een "frisse neus" te halen, ook om nieuwe ervaringen op te doen, fysiek actief te zijn en te leren over de natuur.

De tuin is bereikbaar via een deur en trappetje vanuit de grote groepsruimte en via de gang en is volledig omheind. De grond is bedekt met straatstenen, er is een zandbak, er staan bomen en planten, picknicktafels en banken. Ook zijn er fietsjes en karretjes en is er volop buitenspeelgoed voorhanden zoals ballen, blokken, poppen, emmertjes en touwen. De kinderen kunnen rennen, springen en fietsen of in de hangmat lummelen.

Voor de kinderen die nog niet lopen is er tijdens de warme maanden plaats op kleden en kussens om ook buiten te kunnen zijn.

Er kunnen met de kinderen groenten en bloemen gekweekt worden waar samen voor wordt gezorgd en van wordt geoogst. Wanneer mogelijk (in de zomer) wordt er ook buiten gegeten.

Tijdens het buitenspelen is er altijd minimaal één beroepskracht aanwezig die op de kinderen toeziet.

Op stap

Zo nu en dan gaan wij met de peuters naar een speelplein dat achter de huizen aan de overkant van De Stampertjes ligt omdat daar weer andere dingen te beleven zijn.

Wij hoeven alleen maar de straat over te steken om het plein via een poort te bereiken. In de poort hebben wij loopfietsen, driewielers, ballen etc. gestald die de kinderen kunnen pakken. Op het plein kunnen de kinderen schommelen, van de glijbaan af, fietsen of naar de kippen kijken die daar door buurtkinderen worden gehouden.

We gaan met een speciaal touw op stap waar de kinderen zich gemakkelijk aan kunnen vasthouden en in twee rijtje achter elkaar lopen. Één beroepskracht houdt het begin van het touw vast, de ander het eind.

Dit is een fijne, beproefde en veilige manier om met de kinderen gecontroleerd langs de openbare weg te lopen.

Als het aantal kinderen dit toelaat (de 'BKR') kan de tweede beroepskracht eventueel vervangen worden door een stagiaire.

2.1.3 Speelmateriaal

Omdat de Stampertjes uit 1 groep bestaat met kinderen van 0-4 jaar wordt er behalve wat speelgoed op de grond, los en in manden of bakken ook spelmateriaal in een grote speelgoedkast in de groepsruimte aangeboden. Deze kast is ingedeeld op drie niveaus om tegemoet te komen aan de behoeftes van alle leeftijden en de omgeving toch duidelijk en veilig te houden. Ook bevordert deze indeling zelfstandigheid & samenwerking.

Niveau A- op de onderste planken, voor ieder kind bereikbaar; speelgoed dat veilig is voor alle leeftijden en de kinderen zelf kunnen pakken en weer terugzetten na gebruik.

Zoals bijvoorbeeld blokken, speeldieren, boekjes, poppen en duplo.

Niveau B- op de middelste planken, bereikbaar voor lopende kinderen die dit ongevraagd mogen pakken.

Zoals bijvoorbeeld: puzzels, eenvoudig constructie speelgoed, autootjes, houten treinbaan en ook boeken.

Ook hier geldt dat de kinderen het weer zelf kunnen opruimen of elkaar daarmee helpen.

Niveau C- op de bovenste planken, alleen mee te spelen na vraag van een kind en onder begeleiding.

Zoals bijvoorbeeld: moeilijke puzzels, memory, lego, noppen, spelletjes en voorleesboeken.

Instructies hiervoor en de begeleiding bij het spelen zijn duidelijk en consequent en de kinderen leren daar in de loop van de tijd allemaal zelfstandig mee om te gaan, om elkaar te helpen of om hulp te vragen.

Verder zorgen wij ervoor dat het speelmateriaal steeds uitnodigend blijft door het gevarieerd aan te bieden, het goed te onderhouden en het aantrekkelijk en leeftijdsgericht te presenteren. Wij maken zoveel mogelijk gebruik van natuurlijke materialen; denk b.v. aan hout, katoen, en wol. Maar er is ook kunststof speelgoed aanwezig.

We bieden de kinderen volop de mogelijkheden om hun zintuigen en vaardigheden te ontdekken:

Voor de baby's zijn er tast en bijtspeelgoedjes, mobiles om naar te kijken, rammelaars, loopkarretjes en knuffels.

Er zijn voor alle leeftijden muziekinstrumenten en er wordt regelmatig muziek gemaakt of gedraaid om op te dansen.

Voor de dreumesen en peuters zijn er ook verkleedkleden en een glijbaan, poppenspullen en een keukentje met toebehoren. We gebruiken bij creatieve activiteiten graag takjes, bladeren, veren, zelfgemaakte klei en kastanjes.

De kinderen beleven ook in de tuin allerlei avonturen met verschillende materialen zoals; takken, stenen, planten, aarde en beestjes. Maar niets is heerlijker dan lekker 'kliederen' met modder in de zandbak!

2.1.4 De sfeer op de groep

De sfeer op de groep is een basisvoorwaarde voor de sociaal-emotionele veiligheid van de kinderen van waaruit zij de wereld en zichzelf ontdekken.

Deze sfeer wordt op verschillende manieren gewaarborgd.

Vaste leiding

De Stampertjes werkt met een vast team van pedagogische medewerk(st)ers. Slechts incidenteel wordt een invalkracht van buitenaf ingezet. Een stabiele bezetting is een belangrijke voorwaarde om een goede vertrouwensrelatie tussen de kinderen en de groepsleiding te kunnen opbouwen. Omdat de Stampertjes uit 1 groep bestaat waar dagelijks maximaal twee beroepskrachten aanwezig zijn zien de kinderen steeds dezelfde mensen en is de betrokkenheid tussen de kinderen onderling groot. Uit onderzoek blijkt dat een kleine groep van bekende verzorgers van groot belang is voor het gevoel van veiligheid en algemeen welbevinden bij kinderen.

Vast dagritme

Wij hebben een vast dagritme en handelen hier ook zoveel mogelijk naar. Zo eten, slapen, spelen en ruimen wij op vaste tijden op. Dit om de kinderen regelmaat en rust te bieden. Dit geeft duidelijkheid en een voorspelbare omgeving en begeleiding en biedt dus veiligheid.

Kinderen zijn trots op het kunnen herkennen van de dagelijkse handelingen en 'rituelen' bij De Stampertjes.

Ook die herkenning zorgt voor een verbonden en veilig gevoel; de kinderen voelen zich 'thuis' ook al is het een andere omgeving dan thuis bij hun ouders.

Wij gaan ervan uit dat de omgeving en sfeer de ontwikkeling van een kind beïnvloed, maar ook dat het kind zelf invloed uitoefent op de omgeving. Er is dus interactie tussen de omgeving, de leidsters en de kinderen.

Dagindeling

8.30 tot 9.30 : opening. De kinderen worden ontvangen en kunnen vrijspelen.
9.30 : fruit(hap) voor de baby's (groep kinderen die nog minimaal 2 keer slapen)
9.45 : grote kinderen (die nog 1 keer per dag slapen of rusten) ruimen het speelgoed op
10.00 : fruithap en kringgesprek met grote kinderen, de baby's gaan slapen
10.30 : grote kinderen plassen en handen wassen, weer aan tafel, koekje eten
10.45 : grote kinderen doen jas en schoenen aan en gaan naar buiten of doen een gerichte activiteit
12.00 : baby's uit bed, aankleden en hapje eten/ fles: grote kinderen komen binnen voor lunch
13.00 : grote kinderen gaan slapen, niet slapers gaan rusten, baby's kunnen spelen
14.00 : activiteit met kinderen die niet meer slapen
15.00 : baby's slapen 2e keer, grote slapers wakker, kleden zich aan, buiten spelen of activiteit
16.00 : grote kinderen eten crackers, drinken en worden voor gelezen
16.30 : vrij spelen, binnen of buiten
17.00 : baby's uit bed en aankleden, eerste kinderen worden opgehaald
17.30 : sluiten

Individuele aanpak of groepsbelang?

Het zou erg handig en mooi zijn als alle kinderen ook precies op aangegeven tijden zouden slapen en wakker worden. Maar dat is in de praktijk niet altijd zo. Een baby kan bijvoorbeeld een slechte nacht hebben gehad en eerder moe zijn of erg verkouden of last hebben van doorkomende tandjes waardoor er wordt afgeweken van het vaste slaapschema.

Er zijn ook altijd wel kinderen die bijvoorbeeld in een overgangperiode zitten van 2 slaapjes naar 1 of een broertje of zusje hebben gekregen of bezig zijn zindelijk te worden. Dat kan ook van invloed zijn op een rustige slaap op vaste tijden. Dit soort persoonlijke omstandigheden kunnen altijd van invloed zijn op gedrag en behoeften van een kind. Op hun slapen, eten, spelen en sociale gedrag.

Bij de Stampertjes kijken we altijd naar de individuele behoeften van de kinderen, maar houden we ook zeker het groepsbelang in de gaten.

Door gebrek aan rust en regelmaat kunnen kinderen uit hun doen raken. Daarom houden wij de dagindeling zoveel mogelijk vast, maar is elke dag toch weer anders en vol verassingen!

Duidelijke regels

Bij de Stampers worden consequent en duidelijk regels gehanteerd waar de kinderen zich aan moeten houden. Vanaf dat ze als baby naar onze opvang komen leren ze deze regels spelenderwijs. Het biedt kinderen houvast en ze weten wat er van hen wordt verwacht. Dat geeft ook een veilig en vertrouwd gevoel. Bovendien hebben regels ook de functie dat kinderen die hun eigen wil ontdekken zich ertegen af kunnen zetten! Dat is een belangrijk onderdeel bij het ontdekken van de wereld en van zichzelf. Voorbeelden van regels zijn: niet op tafel klimmen, niet gooien met speelgoed, niet slaan en duwen, helpen opruimen, eten opeten en handen wassen na het toilet.

Contact met ouders

Ook het contact met de ouders speelt een rol bij de sfeer. De mogelijkheid om dagelijks, aan het einde van de dag, het welbevinden van de kinderen kort te bespreken met de vaste leiding draagt bij aan onderlinge betrokkenheid, vertrouwen en een positieve sfeer. Wanneer ouders zich prettig voelen en vertrouwen hebben in de opvang en de leiding is dat ook bevorderend voor het welbevinden van de kinderen en de sfeer op de hele groep.

Wij houden daarom minimaal 1x p. jaar een formeel oudergesprek, dit wordt door de 'mentor' van het desbetreffende kind in overleg met de ouders ingepland. Voor een uitgebreid gesprek kan ook tussendoor een afspraak worden gemaakt (z. ook 'elk kind heeft een mentor').

Er is een oudercommissie en een klachtenregeling waarover meer in de 'algemene voorwaarden'.

2.1.5 Slapen en slaapbeleid

Slapen vinden we bij de Stampertjes erg belangrijk. Een uitgerust kind is niet alleen fijn voor zichzelf, maar ook voor de sfeer op de hele groep. kinderen hebben immers al hun energie nodig om zich

optimaal te kunnen ontwikkelen en om emotioneel weerbaar te kunnen zijn. Daarom hechten wij veel waarde aan goede slaap en een duidelijk slaapbeleid. Ons uitgangspunt hierbij is: rust, aandacht, veilig en duidelijk. Meer uitgebreide informatie is te vinden in ons slaapbeleid.

2.1.6 Activiteiten

De kinderen bieden ons hun fantasie, creativiteit, warmte, genegenheid en in het bijzonder de toegang tot hun eindeloze, fascinerende zoektocht naar nieuwe ervaringen. Spelen schept voor kinderen de mogelijkheid om zich te kunnen uiten en om zichzelf te leren kennen op basis van hun eigen aanleg en temperament.

Wij merken door de jaren heen dat kinderen steeds onrustiger zijn geworden in deze steeds sneller bewegende wereld. Door de ontspannen en rustige sfeer bij De Stampertjes kunnen de kinderen zich optimaal concentreren op de activiteiten die voor hun persoonlijke ontwikkeling van belang zijn.

Vrij spel of begeleide activiteiten.

Het is de taak van de groepsleiding om binnen de hoofdstructuur van het dagschema activiteiten aan te bieden die bij de behoeftes van de kinderen aansluiten of juist om ruimte te geven voor vrij spel.

Op groepsniveau, maar ook individueel.

Denk b.v. aan individuele spelletjes zoals tekenen, puzzelen, boekjes lezen, naar muziek luisteren of spelletjes met andere kinderen samen zoals een gezellige verkleedpartij of een rollenspel (doktertje, gevaarlijke dieren spelen, taarten bakken of 'moedertje en moedertje' spelen). Soms wil een kind misschien gewoon even ergens zitten en kijken naar de andere kinderen. Of een baby is druk bezig te leren om te rollen of zich op te trekken. Dat vinden wij ook belangrijke 'activiteiten' waar ruimte, tijd en aandacht voor moet zijn.

Als meerdere kinderen druk gedrag vertonen kan de groepsleiding voorstellen om naar de speeltuin te gaan. Zijn er kinderen die net zo gezellig met elkaar aan het 'koken' waren, kan er ook voor gekozen worden om de groep op te splitsen zodat iedereen aan zijn trekken komt.

Samen opruimen, helpen tafeldekken, elkaar helpen, zelfstandig aan- en uitkleden of hun eigen bed opmaken zijn ook activiteiten waar kinderen van leren en die bijdragen aan hun welbevinden en ontwikkeling. Voor de baby's is bijvoorbeeld één op één spelen (met leiding) of een massage krijgen ook een veel voorkomende activiteit. De meeste tijd kunnen de kinderen vrij spelen.

Structureren en sturen of ruimte geven voor eigen initiatief

Het is ook de taak van de groepsleiding in te schatten hoeveel sturing een kind nodig heeft bij activiteiten. Het ene kind heeft meer directe instructies en sturing nodig dan het andere. Ook hierbij vormen regels en duidelijke begeleiding een belangrijke leidraad, een kader van waaruit kinderen zelf initiatief kunnen nemen.

Voorbeeld:

Baby's krijgen bij de Stampertjes vooral tijd en ruimte om vrij op de grond te rollen, liggen en hun lijf en mogelijkheden te ontdekken.

Sturen en structureren is bij baby's gericht op kijken wat een kind nodig heeft en wat we ze aanbieden. Bijvoorbeeld begeleiding in het vinden van een eet en slaapschema. Eten en slapen zijn belangrijke activiteiten maar kunnen niet volledig bepaald worden door de baby's zelf. Niet alleen omdat het praktisch niet mogelijk is om een baby 6 keer een fles te geven, ook omdat baby's (vanaf 3mnd) baat hebben bij leiding en duidelijkheid'.

Of bijvoorbeeld: veel baby's liggen niet graag op hun buik wat wel erg belangrijk is voor hun fysieke ontwikkeling. Zij worden door de groepsleiding wel op hun buik gelegd, eerst kort en dan steeds wat langer om daaraan te wennen. Daarmee sturen we bij en structureren we de activiteiten van baby's en passen dit, waar mogelijk, aan aan hun individuele behoeften.

Bij dreumesen en peuters gaat sturen en structureren over andere dingen. Wanneer een kind bijvoorbeeld zegt dat het wil puzzelen kan de reactie van de groepsleiding verschillend zijn; 'kies maar een puzzel uit deze twee puzzels en ga dan op die stoel aan tafel zitten.' (het kind heeft duidelijke instructies nodig) Of: 'Pak maar een puzzel uit de kast.' (het kind kan zelf al kiezen en weet dat het ergens aan tafel moet gaan zitten, heeft minder instructie nodig).

Voor de peuters, vanaf ongeveer 2,5 jaar, bieden we ook regelmatig gerichte activiteiten zoals knippen en plakken, schilderen of tekenen. Ook hierbij is aandacht voor de behoeftes en vaardigheden van de individuele kinderen. Sommige kinderen willen wel een half uur tekenen, anderen zijn al na 10 minuten klaar.

Er wordt ook altijd gekeken naar de sfeer in de hele groep. Zijn alle kinderen heerlijk zelf aan het spelen, zijn er steeds ruzies of is er een onrustige sfeer? Dan wordt er gekozen om in te grijpen of juist niet.

2.1.7 Begeleiding

Voor de sociaal-emotionele veiligheid van een kind, de meest belangrijke basis voor ontwikkeling, is het van groot belang dat het zich 'gehoord en gezien' voelt. De groepsleiding probeert de kinderen te 'lezen' door zich bij hen in te leven: Wat speelt er op dit moment? Wat zijn de wensen en behoeftes van de kinderen? Hoe is de sfeer? Heeft een kind extra aandacht nodig? Is het moe, ziek, verdrietig?

Sensitieve responsiviteit

Het fundament van deze interactievaardigheid is heel goed kunnen kijken en luisteren. En dat vinden we bij de Stampertjes ook erg belangrijk. Het is verbazingwekkend hoe duidelijk (ook hele jonge) kinderen al kunnen zijn in aangeven wat ze willen, wat ze begrijpen of hoe ze zich voelen. Tijd en rust nemen om naar de kinderen te kijken en luisteren is iets dat we graag en vaak doen bij de Stampertjes. Dat zien we als een investering in de relatie met de kinderen, het kind zelf en in de sfeer in de hele groep.

Voorbeelden:

Baby's: een baby is huilerig. Is het moe? Toe aan een fles? Schone luier of verveelt de baby zich?

Dreumes: Pakt af, duwt, bijt. Wat is er aan de hand? Ontdekken van grenzen? Gefrustreerd door onvermogen? Wil het aansluiten bij andere spelende kinderen maar weet niet hoe?

Peuter: Meisje steeds afzijdig van de groep. Is ze niet lekker? Mag ze niet meedoen of wil ze gewoon even rust?

Groep: Veel onderlinge ruzietjes en onrust: Wat is de reden? Meer behoefte aan structuur of individuele aandacht? Behoeftes aan beweging?

Thomas Gordon

Om de kinderen echt te zien en vervolgens daarnaar te handelen heeft de groepsleiding naast een sensitieve en responsieve houding ook goede communicatieve vaardigheden. (mind-minded) Als leidraad hanteren we bij de Stampertjes een aantal elementen van de Gordon Methode.

Thomas Gordon is een Amerikaanse psycholoog. Een aantal van zijn basisideeën zijn:

- Mensen hebben behoeften en willen die bevredigen. Kinderen zijn ook mensen!
- Kinderen hebben eigenlijk dezelfde behoeften als volwassenen. Zoals de behoefte aan gezondheid, veiligheid, voeding en rust. Andere belangrijke behoeften kunnen zijn: vertrouwen, geborgenheid, aanraking, geaccepteerd worden, plezier, spelen, respect, erkenning, creativiteit en zelfexpressie.
- Ze zullen die behoeften vaak op een andere manier uiten dan een volwassene, bijvoorbeeld via spel, via (onaanvaardbaar) gedrag of via indirecte communicatie.
- Door 'actief te luisteren' kunnen opvoeders de gevoelens die ze horen of zien in de boodschap van een kind verwoorden, het kind voelt zich begrepen, wat de kans op conflicten verkleint.
- Actief luisteren is niet altijd alleen maar reflecteren op wat het kind verbaal aangeeft, het is ook reageren op signalen die het kind uitzendt door zijn lichaamshouding of gezichtsexpressie. "Ik zie dat je heel erg bent geschrokken." "Ik zie dat je heel verdrietig bent"
- Opvoeders kunnen niet al het gedrag van kinderen aanvaardbaar vinden.
- Als opvoeders onaanvaardbaar gedrag van kinderen willen veranderen, kunnen zij dit het beste doen door aan te geven welke last ze hiervan ondervinden (de 'Ik-boodschap').
- Een voordeel van actief luisteren is ook dat de opvoeder het probleem niet overneemt, dat er ruimte blijft voor het kind om het probleem zelf op te lossen (afhankelijk van de leeftijd van het kind), maar vooral dat het kind zijn eigen gevoelens beter leert kennen en begrijpen. Daardoor ontwikkelt het kind een realistisch zelfbeeld en krijgt hij vertrouwen in zijn mogelijkheden om problemen onder ogen te zien en op te lossen.

De Gordon Methode lijkt erg verbaal maar is dus ook gericht op non-verbale communicatie. Actief luisteren, het inleven en vertalen van behoeftes, gedachten en emoties, kan ook bij zeer jonge kinderen worden toegepast.

Actief luisteren

Actief luisteren is een communicatieve vaardigheid. Het gaat echter vooral om de houding die eraan ten grondslag ligt: een houding van respect voor hun autonomie, acceptatie en wederzijds vertrouwen en erkenning.

Ook bij baby's is het belangrijk om gevoelens te verwoorden: "Hè, wat naar, zo'n volle luier. Kom maar, ik ga je gauw verschonen." Het kind verstaat misschien niet letterlijk wat je zegt, maar voelt zich wel begrepen.

De groepsleiding van de Stampertjes verplaatst zich in het perspectief, de realiteit, van het kind en benoemt gedachten, emoties en/of wensen. Het kind voelt zich dan gezien en erkent wat een goed uitgangspunt is om te leren gaan met emoties en ervaren problemen.

Een voorbeeld: De vader van Kirsten (10 maanden) neemt afscheid van zijn dochttertje. Kirsten begint te huilen en strekt haar armen uit richting vader. De groepsleiding kan Kirsten emotioneel begeleiden door te benoemen: 'je vindt het niet fijn dat papa weggaat, hé?'. Zo zal Kirsten zich begrepen voelen, haar gevoelens hebben recht op bestaan, wat haar emotionele veiligheid ten goede zal komen.

Nog een voorbeeld: Karel van 3 jaar wil met de rode auto spelen, maar Pien heeft die net gepakt.

Karel wordt heel boos en gooit een andere auto door de kamer. De groepsleiding kan reageren door Karel aan te spreken en te zeggen: zo, jij bent flink boos he? (of: 'ik zie dat je heel boos bent omdat jij met de rode auto wou spelen?')

Karel: ja, die wou ik altijd! Meestal neemt de boosheid dan al af door het erkennen van de gevoelens van het kind. Met een ik-boodschap kan dan aangegeven worden wat hier onaanvaardbaar gedrag is. 'ik ben bang dat de autootjes kapot gaan als je ermee gooit'.

Kort samengevat : Erkennen en begrenzen !

Actief kijken en luisteren is ook ingrijpen: als een zichtbaar oververmoeide peuter roept dat hij niet naar bed wil, luister je beter naar zijn/haar behoefte door hem/haar rustig voor te bereiden op de middag rust en wel naar bed te brengen dan door hem op te laten blijven. De groepsleiding van De Stampertjes heeft Gordon-trainingen gevolgd en/of documentatie erover gelezen.

Dit actief luisteren kan ook toegepast worden op groepsniveau. Wanneer de peuters aan tafel zitten, luidruchtig zijn en bijvoorbeeld geen aandacht lijken te hebben voor het boek dat wordt voorgelezen kan de groepsleiding dit benoemen: 'Ik kan niet voorlezen als jullie zo hard roepen (=ik-boodschap), jullie willen het even lekker eruit gillen, hé?' (actief luisteren).

Aandacht, gewenst en ongewenst gedrag

Kinderen die grenzen zoeken of om andere redenen ongewenst gedrag vertonen vragen hiermee vaak aandacht. Gedrag is een vraag!

Bij de Stampertjes begeleiden we dit gedrag o.a. zoveel mogelijk vanuit de ideeën van Thomas Gordon. Ook richten we ons zoveel mogelijk op gewenst gedrag en geven we liever geen directe aandacht aan ongewenst gedrag. Bij storend en onaanvaardbaar gedrag wordt duidelijk aangegeven wat de regels zijn. Wanneer een kind zich daar niet aan houdt krijgt het eerst een waarschuwing en wordt er daarna een logische consequentie verbonden aan dit gedrag. Dat gebeurt altijd leeftijds adequaat. Een kind van 1,5 dat toch steeds op een tafeltje klimt moet nog leren dat dit niet mag en wordt na de waarschuwing van het tafeltje gezet met de mededeling dat het op de grond mag staan en spelen. Bij een kind van 3 jaar dat herhaaldelijk speelgoed afpakt wordt eerst actief geluisterd: 'ik zie dat je de pop steeds afpakt omdat jij daarmee wil spelen, maar je mag niet afpakken....' Wanneer het dan nog eens gebeurt wordt het kind uit de situatie gehaald en gestimuleerd om met iets anders te gaan spelen. Soms heeft een kind het nodig om even (2-3 minuten) apart op een stoel te zitten om tot rust te komen, om zo de kans te hebben zijn/haar gedrag te corrigeren. Vanzelfsprekend wordt rekening gehouden met de individuele eigenschappen van de kinderen en gekeken naar wat ze weten, begrijpen en kunnen.

2.1.8 Emotionele veiligheid

Bij De Stampertjes wordt bewust en actief gewerkt aan zo groot mogelijke emotionele veiligheid van de kinderen. Er zijn meerdere aspecten zoals bovenstaand beschreven die hieraan bijdragen. Een duidelijke, voorspelbare en veilige omgeving, een vast en voorspelbaar dagschema en vaste sensitieve leiding met veel communicatieve vaardigheden.

Gehechtheid

Ook hechting speelt een essentiële rol bij de emotionele en sociale ontwikkeling van kinderen. Vaste groepsleiding heeft een positief effect op de binding tussen baby's en leiding. De baby's krijgen de mogelijkheid een relatie op te bouwen met 1 tot 3 opvoeders naast hun ouders. Dit versterken wij nog doordat één van de beroepskrachten voornamelijk de baby's en de ander voornamelijk de peuters begeleidt.

De vertrouwensrelatie met de pedagogische medewerk(st)ers biedt een veilige basis van waaruit zij kunnen exploreren, leren, zich ontwikkelen, hun emoties reguleren en relaties aangaan met anderen. Onze manier van begeleiden van de kinderen draagt ook bij aan een veilige hechting en respect voor de autonomie van de kinderen (zie boven bij begeleiding).

Elk kind heeft een eigen mentor, waarover later meer.

Een verticale groep en de voordelen

De Stampertjes biedt verticale dagopvang. Ook dit aspect kan bijdragen aan sociaal emotionele veiligheid: de kinderen blijven op dezelfde groep van 0-4 jaar. Zij hoeven tussentijds geen afscheid te nemen van hun vaste groep en leiding dus is er geen stress door overgang naar een andere groep. Deze continuïteit is van groot belang voor de opbouw van (ge)hechte relaties met de pedagogische medewerk(st)ers. Deze krijgen de tijd de kinderen goed te leren kennen en in te spelen op hun individuele behoeften en mogelijkheden.

De kinderen hebben veel mogelijkheden om relaties met de andere kinderen op te bouwen. Broertjes en zusjes zitten in dezelfde groep. De kinderen blijven in dezelfde bekende groepsruimte. De oudere kinderen helpen de baby's verzorgen en de baby's trekken zich (soms letterlijk) op aan de oudere kinderen. Waar mogelijk wordt de groep zo divers mogelijk samengesteld zodat er voor elke leeftijd speelkameraadjes zijn.

Er is minder competitie en meer harmonie door de gevarieerde leeftijdsopbouw in de groep.

Ouders hebben vier jaar lang met dezelfde leiding te maken. Hierdoor kan een vertrouwensrelatie ontstaan die van belang is voor een goede communicatie, uitwisseling van informatie en het geven van ondersteuning bij alledaagse opvoedingsproblemen; ouders leren van elkaar dat sommige problemen sterk leeftijdsgebonden zijn; dat kinderen over sommige problemen heen groeien.

2.2 Het bevorderen van de persoonlijke competentie

Kinderen zijn vanuit zichzelf nieuwsgierig en willen de wereld om zich heen ontdekken. Dat doet ieder kind op zijn eigen unieke manier, met zijn eigen leerroute. Dat gaat met vallen en opstaan, met sprongen en stilstaan.

Bij de Stampertjes proberen we de kinderen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid te geven en ze zoveel mogelijk zelf te laten doen. Daardoor leren ze wat ze kunnen en hoe dingen werken; ze ontwikkelen hun persoonlijke competenties.

Zo helpen de kinderen bijvoorbeeld met opruimen, helpen ze bij het dekken en afruimen van de tafel en de was op te hangen. Daar hoort ook zelf eten, zorgen voor hun eigen spullen en aan – en uitkleden bij. De groepsleiding stimuleert een kind door mogelijkheden te bieden om grenzen te ontdekken en te verleggen bij wat een kind kan, wil of durft. Ook door iets voor te doen kan een kind gestimuleerd worden om iets te ondernemen; bijvoorbeeld een puzzel te maken of zijn schoenen aan te doen. Kinderen kijken dit ook van elkaar af en helpen elkaar.

Door te benoemen wat kinderen doen en het proces te prijzen (niet per se het resultaat!) kan bewustzijn over hun capaciteiten worden gestimuleerd ('ik zie dat jij je best doet om deze moeilijke puzzel te maken, hartstikke fijn!'). Ingaan op initiatieven van een kind, belonen en complimenteren zijn positieve wijzen van bevestigen van het kind.

Relativeren, humor of 'gek doen' zijn ook handige middelen om met initiatieven van kinderen om te gaan. Op die manier kun je ervaringen die door een kind als negatief worden beleefd een positieve draai geven. Bijvoorbeeld: een dreumes is duidelijk teleurgesteld over een ingestorte blokkentoren; de groepsleiding kan dit in een ander licht plaatsen door samen met het kind een nieuwe toren te maken en die opzettelijk samen met het kind met veel plezier weer om te gooien. Zo leren kinderen dat 'mislukkingen' ook een positieve kant kunnen hebben en raken zij gemotiveerd om opnieuw aan een activiteit te beginnen. Wanneer de kinderen ontdekken dat het fijn is om steeds meer zelf te kunnen en te doen, worden hun zelfvertrouwen en zelfstandigheid hierdoor vergroot.

2.2.1 De motorische ontwikkeling

Veel bewegen; binnen en buiten, dat is wat de kinderen doen bij de Stampertjes! Bewegen is voor kinderen heel erg belangrijk voor zowel de ontwikkeling van de grove motoriek (zitten, kruipen, klimmen, lopen, rennen) als de fijne motoriek (grijpen, pakken, tekenen, puzzelen). Door te bewegen leren kinderen hun eigen lijf kennen en hun fysieke mogelijkheden. Dat heeft ook een positieve invloed op hun zelfvertrouwen, verstandelijke- en emotionele ontwikkeling.

Buitenspelen

De peuters gaan elke dag in de tuin spelen of naar een speelplaats in de buurt waar de zij zich goed uit kunnen leven door te rennen, te klimmen, fietsen, krijten, bellenblazen en van alles te ontdekken. Stampen in een modderplas, herfstbladeren verzamelen en beestjes zoeken tussen de planten.

Wanneer het weer meezit gaan ook de baby's en zeker de dreumesen naar de aangrenzende tuin.

Binnen spelen

De baby's hebben binnen voldoende ruimte om te oefenen met omrollen, zich optrekken, te gaan zitten en lopen. Er is, zoals eerder beschreven, veel speelgoed aanwezig om te oefenen met hun fijne motoriek. Dat doen de baby's ook met eten. Zodra een baby zelf kan eten, stukjes zacht fruit of broodkorstjes, laten we het daarmee oefenen.

Onze leidraad bij deze aanpak is het boek van Stefan Kleintjes: 'Eten voor de kleintjes'.

Hoewel activiteiten binnen vooral gericht zijn op vrij spel bieden we ook begeleide activiteiten aan. Met de baby's kan de groepsleiding bijvoorbeeld samen geluiden ontdekken door ergens op te slaan of speelgoedjes in een mandje te doen en er weer uithalen, een bal heen en weer rollen, samen naar muziek luisteren en mee doen op trommels en andere eenvoudige muziekinstrumentjes.

De peuters kunnen binnen stoeien met kussens, klimmen op het speelhuisje en van de glijbaan glijden of heerlijk dansen. Ze kunnen gebruik maken van allerlei constructie- en bouwspelgoed, puzzels en spelletjes of kunnen begeleid gaan knippen, plakken, schilderen of tekenen.

Gezonde leefstijl

Bewegen is belangrijk, maar aandacht voor gezond eten en drinken ook. Bij de Stampertjes krijgen de kinderen biologisch eten waaronder fruit en rauwkost. De baby's krijgen melk mee van huis en drinken daarnaast, net als de andere kinderen alleen water of groene thee.

De kinderen krijgen zelden suiker, misschien alleen een keer bij een speciale traktatie!

Door drie keer samen aan tafel te eten met de kinderen kan de groepsleiding een goed voorbeeld geven en laten zien hoe je met eten omgaat: respectvol, nieuwsgierig en positief. De kinderen nemen dat over en leren ook van elkaar. Ze leren nieuwe smaken kennen, hun eigen voorkeuren ontdekken en keuzes te maken wat ook bijdraagt aan hun persoonlijke competenties.

2.2.2 De taalontwikkeling

Al bij de jongste baby's wordt bij de Stampertjes het taalbegrip gestimuleerd door zoveel mogelijk te benoemen. Vertellen wat er gebeurt, wat je doet, wat je ziet dat de baby doet of wat kinderen samen doen en beleven; 'ik ga nu even je neusje afvegen', 'ik ga je omkleden om te gaan slapen', 'oh wat lief van Lynn dat ze jou een kus komt geven!'. Daarbij wordt het taalaanbod afgestemd op het niveau van de baby, of net iets moeilijker zodat de baby leert en uitgedaagd wordt.

Ook samen liedjes zingen of prentenboekjes 'lezen' met de baby's draagt bij aan hun taalontwikkeling. Door het karakter van een verticale groep leren de jongere kinderen ook taal van de oudere.

Ook in de communicatie met de oudere kinderen wordt veel uitgelegd, gevraagd en beschreven.

De voertaal is Nederlands en er wordt grammaticaal juiste taal gebruikt. We zoeken nabijheid van een kind waar tegen wordt gesproken en er wordt niet geschreeuwd.

De kinderen krijgen feedback op hun taalgebruik door bijvoorbeeld uitspraken te bekrachtigen (ja, goed gezegd!) of het stellen van verhelderingsvragen (wat bedoel je?) of uitbreiding van begrippen (een poes? Ja inderdaad, en wat doet een poes?)

Een taalfout van een kind wordt op niet belerende wijze rechtgezet door een woord of zin in goed Nederlands te herhalen.

Bij de Stampertjes zijn dagelijks kringgesprekken met de peuters en wordt vaak voorgelezen.

Daardoor wordt hun beginnende geletterdheid gestimuleerd en leren ze nieuwe woorden.

2.2.3 Denken en inzicht verwerven in de wereld

Door te spelen leren kinderen wat ze kunnen, waar grenzen liggen en hoe de wereld om hen heen in elkaar zit. Daardoor worden ze voorbereid op de 'grote wereld', deelname aan de maatschappij. Door fysieke waarnemingen en ervaringen en deze onder woorden te brengen helpen we ze om concepten te ontwikkelen. Door te spelen met blokken, bouwen en construeren leren ze ruimtelijk inzicht, verhoudingen en ontluikt hun idee van getallen. Een grote pop past niet de kleine poppenkieren, een treinbaan kan je bouwen met heel veel rails, springen op een berg kussen is zacht en als je 3 jaar bent ben je meestal groter dan iemand van twee!

Kinderen leren ook oorzaak en gevolg: als je op dit knopje duwt komt er geluid uit, als je in de regen loopt wordt je nat en als ik mijn beker scheef houd valt het water eruit.

Zo leren kinderen ook bij de Stampertje spelenderwijs hoe de wereld werkt. Baby's zijn nog vooral met hun zintuigen bezig te ontdekken. Hoe voelt een houten blok, een zacht popje of een ijzeren lepeltje? Zij verkennen de wereld om te kunnen overleven, om te leren hoe ze hun behoeften kunnen bevredigen. (als je een fles melk drinkt gaat je honger over, als je aan een popje sabbelt niet) Er wordt door de dreumesen en peuters veel gespeeld met constructiemateriaal, buiten in de zandbak (wat gebeurt er als je zand en water roert, of zand door een zeef doet en in vormpjes?). Aan tafel wordt aandacht besteed aan eten en drinken en worden leertijden besproken en bekertjes of bordjes geteld. Taal is een wezenlijke ondersteuning bij het begrijpen van de wereld. De groepsleiding is erop gericht om veel uit te leggen, voor te doen, te benoemen en kinderen de mogelijkheid te bieden om te exploreren en zelf ervaringen op te doen.

2.2.4 Kunst, cultuur en creativiteit

Kinderen kunnen gezien worden als jonge kunstenaars. Vanuit hun exploratiedrang en nieuwsgierigheid ontdekken ze muziek en beeldende kunst. Bij de Stampertjes is veel gerichte aandacht voor beeld en geluid. De ruimte ingericht met veel kleur en kunst aan de muur, maar er is ook bewust gekozen voor speelgoed met zo min mogelijk commerciële plaatjes erop. Er wordt regelmatig allerlei muziek gedraaid; volksmuziek uit alle landen, kinderliedjes, klassiek en ook rock en pop. Muziek wordt altijd bewust ingezet, er wordt niet 'zomaar' iets van het internet afgedraaid. Er kan een activiteit aan gekoppeld zijn (dansen, meetrommelen) of de muziek hoort bij een bepaald thema (Sinterklaas, dieren, regen etc.). Wij zetten muziek ook in als ondersteuning van de sfeer, bijvoorbeeld rustige klassieke muziek tijdens het rusten, of kerstliedjes tijdens het knutselen van kerstboomversiering.

Kinderen krijgen bij de Stampertjes géén voorgestante knutselwerkjes of verpochdrachtjes zo als bijvoorbeeld Disney-kleurplaten. Zij worden vrij gelaten om te tekenen en verven wat ze zelf willen. De begeleiding daarbij bestaat vooral uit leren omgaan met materiaal en eventueel voordoen wat mogelijk is. Ook met muziek en instrumenten. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen ruimte en tijd krijgen om te kijken luisteren en proberen. Zo kunnen ze hun mogelijkheden en talenten ontdekken en leren zelf keuzes te maken.

2.2.5 Leren eigen gedrag en emoties te reguleren

Kinderen leren gedrag en ze leren dat dit betekenis heeft en een doel. Daardoor kunnen kinderen bewust en doordacht leren reageren op hun omgeving, plannen bijsturen en bijvoorbeeld omgaan met impulsen en emoties. Deze zelfregulatie moeten kinderen van baby af aan leren en moeten zij hierin door ons ondersteund worden want ze worden er niet mee geboren.

Bij de Stampertjes gaan we hier zeer bewust mee om. De basis hiervoor is onze veilige sfeer, voorspelbare omgeving met regels en grenzen en sensitieve responsieve opvoeders.

Goed slapen is ook een belangrijke basis voor deze zelfregulatie!

In eerste instantie is dit proces reactief: een baby kan nog niet bewust emoties, aandacht en impulsen regelen en de opvoeder neemt deze taken op zich. Door middel van ondersteuning van regulatie van buitenaf, ontwikkelt het kind gaandeweg de vaardigheid tot zelfsturing. De leiding speelt hierbij een belangrijke rol en moet de externe sturing geleidelijk aan verminderen. Baby's leren bijvoorbeeld even te wachten op hun fles of om uit bed gehaald te worden of om door te zetten als ze oefenen met omrollen ook al gaat dat soms met gemopper gepaard.

Bij de Stampertjes worden de oudere kinderen niet alleen uitgedaagd om te oefenen met gedrag door ze bijvoorbeeld opdrachtjes te geven (wil je helpen de slaapkamer klaar te maken ? of de baby haar rammelaar geven?), ze leren ook van elkaar, samenspelen, rollenspellen en verkleedpartijen. Aan tafel leren de kinderen wachten op hun beurt (tot aan ze wordt gevraagd wat ze op hun brood willen), elkaar helpen (borden aangeven, fruitschaal doorschuiven), impulsen onderdrukken (kind wil heel graag auto afpakken of zeggen wat er in het voorgelezen boek gaat gebeuren maar snapt dat dat niet de bedoeling is) Ondersteund door taal wordt de kinderen stap voor stap en spelenderwijs geleerd hun eigen gedrag te sturen, zich langer te kunnen concentreren en zelfstandig opdrachtjes uit te voeren. Dat hebben de kinderen later op school hard nodig.

2.3 Het bevorderen van de sociale competentie

2.3.1. Kinderen zijn sociale wezens

Kinderen zijn van nature sociale wezens en gevoelig voor wat andere kinderen en volwassenen doen. Bij de Stampertjes worden kinderen unieke mogelijkheden geboden voor hun sociale ontwikkeling: de kinderen hebben niet alleen te maken met andere kinderen en groepsleiding maar zij maken ook deel uit van een groep. Door de kinderen te begeleiden in hun interacties leren zij spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden.

Er ontstaan al jong vriendschappen tussen de kinderen. Dat is belangrijk voor hun mentale, emotionele en fysieke welbevinden evenals een veilige sfeer, vertrouwen en een voorspelbare omgeving. De sfeer bij de Stampertjes en het karakter van 1 verticale groep heeft hier een positieve invloed op. Kinderen blijven 4 jaar in dezelfde groep met veelal dezelfde kinderen en vaste groepsleiding. Dat draagt bij tot het opbouwen van zelfstandige relaties en de ontwikkeling van gewaardeerde en gerespecteerde persoonlijkheden in de samenleving.

2.3.2 Observeren van sociale interacties

Om goed te kunnen doorzien hoe de individuele kinderen zich sociaal ontwikkelen en ook de onderlinge verhoudingen en interacties te kunnen doorgronden nemen we bij de Stampertjes vaak de tijd om 'gewoon' te gaan zitten en naar de kinderen te kijken. Vanzelfsprekend observeren we ook tijdens alle dagelijkse handelingen en activiteiten (**observeren, ordenen, oordelen, overdenken, overpraten**). Daarbij houden we de verschillen in behoeften en belangen van de kinderen in de gaten. We willen graag dat kinderen zo met elkaar leren omgaan dat ieder kind zo goed mogelijk zijn of haar doelen en belangen kan realiseren.

Zo kan het zijn dat de groepsleiding ziet dat een kind van 2 jaar steeds aan de kant staat wanneer andere kinderen een zandtaart aan het bakken zijn in de zandbak. Door goed te observeren kunnen er verschillende conclusies worden getrokken van waaruit actie wordt ondernomen. Is het kind niet lekker of misschien moe? Wordt het actief buitengesloten of durft het niet met de grotere kinderen mee te doen? Het is dan steeds weer uitproberen wat de beste oplossing is. Misschien wil het kind gewoon even op schoot, een eigen zandtaart maken of vraagt de groepsleiding de andere kinderen naar de situatie en biedt dan een alternatief.

Of de groepsleiding ziet bijvoorbeeld dat een baby steeds wordt 'belaagd' met kusjes en knuffels door 2 grotere kinderen. Vindt de baby dit prettig? Wat is de bedoeling van de kinderen? Zorgen en lief zijn voor de baby of uitproberen hoe deze reageert? Ook hier wordt al dan niet ingegrepen, wordt de kinderen gevraagd hoe ze de situatie zien, hoe ze denken dat de baby zich voelt, uitleg gegeven over gewenst gedrag of worden alternatieven geboden.

2.3.3 Begeleiding van en ruimte geven aan sociaal gedrag

Ons dagschema biedt vele momenten waarin kinderen hun sociaal gedrag kunnen leren en oefenen. Het is de taak van de groepsleiding om ruimte te geven aan deze leermomenten, ze te stimuleren en/of bij te sturen en ook om soms niet in te grijpen,

Zo beginnen wij de ochtendkring met elkaar een 'goede morgen' toe te wensen. Elk kind wordt aangekeken en we moedigen kinderen ook aan om ons een 'goede morgen' terug te wensen.

Iedereen mag dat op zijn/haar eigen manier doen. Het ene kind is verbaal nog niet zo sterk en doet het door je aan te kijken en te lachen, de ander zegt keurig 'goeden morgen', nog een andere maakt een grapje door te zeggen 'poep!' Kinderen leren zo van de groepsleiding (voorbeeld en normen), van de andere kinderen en ook over zichzelf in de groep.

Wanneer er conflicten zijn zien wij dit in eerste instantie als een zaak van twee mensen waar wij ons niet te snel in moeten mengen. Het is belangrijk dat de kinderen de ruimte krijgen om zelf conflicten op te lossen.

Wanneer dit niet lukt, bijvoorbeeld omdat er geweld of ander grensoverschrijdend gedrag gebruikt wordt kunnen we de kinderen benaderen en met hen zoeken naar een oplossing. Wij lossen een conflict niet op door te zeggen hoe de kinderen dat moeten doen of dat ze moeten stoppen met ruzie

maken. Als een kind iets dierbaars afgepakt wordt of als een kind graag met een fiets wil spelen waar een ander kind op zit dan nemen we die gevoelens serieus. We helpen de kinderen zo nodig het probleem op te lossen door actief naar hen te luisteren ('jullie willen allebei op deze fiets, hé?') en hen samen te laten zoeken naar een oplossing die voor beiden bevredigend is.

De kinderen worden als het ware 'geïnterviewd': 'Wat wil je het liefst? Je hebt gehoord dat Marie ook op deze fiets wil, heb je een idee hoe we dit kunnen oplossen?'

De groepsleiding kan vriendschappen aanmoedigen door kinderen te leren belangstelling voor elkaar te hebben (kijk Dora: Nina is een treinbaan aan het leggen!) en samenspel tussen kinderen te stimuleren. Van samenspelen leren kinderen van elkaar allerlei sociale vaardigheden en het biedt hen kennis over zichzelf, anderen en over de wereld.

Er is veel overleg tussen de groepsleiding om elkaar te informeren, feedback te geven en van elkaar te leren. En tenslotte heeft de groepsleiding ook een voorbeeldfunctie. Als wij schreeuwen, niet troosten of knuffelen, niet opruimen of schoonmaken hoeven we niet te verwachten dat kinderen wél zorgvuldig met elkaar, de ruimte en materialen omgaan.

Kinderen doen niet wat je zegt, ze doen wat jij doet.

2.4 De socialisatie van kinderen door overdracht van normen en waarden

2.4.1 Socialisatie binnen de groep/ respect voor elkaar en de wereld

Bij de Stampertjes verblijven kinderen in een sociale groep waarbinnen zij kennis maken met algemeen aanvaarde waarden en normen in onze samenleving. Ook leren zij over gebruiken, tradities en gewoontes van verschillende culturen die deel uitmaken van onze samenleving.

Deelname aan deze sociale groep is van grote betekenis voor de sociale ontwikkeling en identiteitsvorming van de kinderen. Zij leren door te spelen en leren om te gaan met andere kinderen en volwassenen. Bij De Stampertjes gebeurt dit spelenderwijs en op een open manier, zonder keurslijf: we laten ruimte voor de kinderen om sociaal gedrag op hun eigen wijze in te vullen.

Belangrijke uitgangspunten bij de begeleiding hiervan is dat dit leeftijdsadequaat gebeurt, vanuit een warme en respectvolle responsieve houding, het aanbieden van structuur en ondersteuning van de autonomie van de kinderen. De voorspelbare, vertrouwde en warme sfeer bij de Stampertjes, zoals in eerdere hoofdstukken uitgebreid beschreven, is een veilige basis voor de kinderen om de wereld en zichzelf te ontdekken.

Zoals ook eerder beschreven heeft elk kind haar eigen manier van 'goede morgen' zeggen. Dit sociale gedrag is nauw verbonden met onze normen en waarden. In onze samenleving wordt het gewaardeerd als je elkaar groet en wordt het als een uiting van respect gezien.

Respect voor elkaar en de wereld waarin we leven is een belangrijk uitgangspunt bij de Stampertjes. Wij leren de kinderen o.a. om elkaar binnen de groep niet te bezeren, geen speelgoed van elkaar af te pakken en netjes om te gaan met (speel-) materialen. Dit kan de groepsleiding doen door het gewenste gedrag met de kinderen te oefenen of voor te doen. Als een kind speelgoed van een ander heeft afgepakt kunnen wij het desbetreffende kind uitnodigen om het speelgoed weer terug te geven. Als onze boodschap niet begrepen wordt kunnen wij het speelgoed ook samen met het kind teruggeven en een korte uitleg geven ('Lucas was ermee aan het spelen, geef het maar aan hem terug'). De waarde 'respect' is verbonden aan het besef dat elke mens anders is en zijn/haar eigen voorkeuren, grenze, wensen en eigenschappen heeft (ontwikkeld.) Deze dienen gerespecteerd te worden. Ook in het waarmaken van het doel 'respectvol met elkaar omgaan' vervult de groepsleiding een voorbeeldfunctie. Zo willen wij de autonomie van een baby beschermen door erachter proberen te komen wat het wél of niet fijn vindt. Denk aan oogcontact tijdens de massage, wat vindt deze baby heerlijk? Of wordt lichaamscontact misschien als onaangenaam ervaren? En zo ja, waarom?

Het besef dat elk mens anders is kan ook het kader van onze (Nederlandse) normen en waarden overstijgen, er zijn ook nog andere landen en culturen! Het is prachtig om te zien dat jonge kinderen hier erg open voor staan. De samenstelling van onze groepen is zeer divers, een groot aantal nationaliteiten is vertegenwoordigd en dat biedt ons genoeg aanleiding om daarbij stil te staan. Zo

tellen wij bijvoorbeeld samen met de kinderen de bekertjes water die tijdens het eten worden geschonken ook in het Engels of Duits (en worden we door de Duits- en Engelstaligen beloofd met een glimlach van herkenning) of zingen wij een Surinaams verjaardagsliedje. Gewenst gedrag, uitgaand van onze waarden en normen, proberen we te versterken door te belonen en te prijzen. Neem als voorbeeld onze norm 'delen'. Een kind heeft net zijn soepstengel op de grond laten vallen. Het kind naast hem breekt spontaan een stuk van zijn eigen soepstengel af en geeft het aan de andere. 'Wat goed van jou!' roept de enthousiaste groepsleiding en op het gezicht van de weldoener verschijnt een trotse glimlach. Reken maar dat dit 'gewenste gedrag' zich zal herhalen! Ons voedingsbeleid is eveneens gebaseerd op het principe 'respect voor de wereld waarin wij leven'. Wij bieden daarom uitsluitend biologische/ vegetarische voeding aan en gebruiken milieuvriendelijke verzorgingsproducten.

2.4.2 Gelijke kansen

Kinderen leren door deel te nemen aan de groep in het algemeen en aan activiteiten specifiek. Ze leren door te experimenteren, eigen ideeën te volgen en creatief te zijn, door alleen en samen te spelen en af te stemmen op de anderen. Hierbij is het van betekenis welke positie de kinderen innemen in verschillende situaties, welke plek ze zelf innemen of bijvoorbeeld bij een spel krijgen toegewezen. Dat is een dynamisch gebeuren: is er een kindje dat ineens mee wil doen met verkleden? Wil Pietje niet meer naast Klara zitten aan tafel? Wil de tweeling steeds alles alleen samen doen? Soms staan kinderen aan de zijlijn van dit dynamische groepsgebeuren. Dat hoeft geen probleem te zijn, maar als een kind regelmatig deze positie inneemt kan er sprake zijn van uitsluiting. Dat kan bijvoorbeeld wanneer een kind een andere taal spreekt of de geldende spelcodes niet begrijpt of altijd een ondergeschikte rol krijgt bij spelletjes (de zieke, de baby). Ook kan een kind erg stil gedrag vertonen of juist overactief.

Door dit sociale gedrag goed te observeren bij de Stampertjes, actief te luisteren en vanuit het perspectief van het kind te kijken kan dit begeleid worden naar andere initiatieven, zonder teveel te sturen in de activiteiten. Kijken en luisteren betekend voor de groepsleiding ook op de hoogte zijn van culturele verschillen, eigen gedrag kunnen overwegen en bijvoorbeeld te letten op taalgebruik. De groepsleiding heeft invloed op wat als "normaal" wordt beschouwd, wat gewenst gedrag is en wat niet en zijn zijn rolmodellen van waaruit zij deze normen en waarden overbrengen.

De Stampertjes is een klein dagverblijf waardoor er nauwe samenwerking is tussen de groepsleiding onderling en de leiding. Er wordt veel gesproken over overdracht van normen en waarden verbonden aan gedrag van de kinderen en aan het bevorderen van inclusie, het bieden van gelijke kansen voor ieder kind in de groep. Bij verschillende activiteiten wordt hier ook aandacht aan besteed en bewust mee omgegaan. Bijvoorbeeld bij het voorlezen. Er zijn boeken met uiteenlopende thema's die te maken hebben met sociaal gedrag. Boeken over anders zijn, bang, verdrietig en boos zijn, over alleen zijn, over twee mama's hebben of bijvoorbeeld over een kind dat eens iets heel anders wil doen of uit een ander land komt. Bij verkleedpartijen zijn ook de jongens prinsessen en de meisjes piraten en wordt dat positief benaderd.

Wanneer dit anders zijn als problematisch wordt ervaren, kan dit vragen om nader onderzoek.

3. Elk kind heeft een mentor

Natuurlijk heeft de gehele groepsleiding oog voor alle kinderen bij de Stampertjes, maar de mentor let specifiek op de ontwikkeling en het welbevinden van de aan haar/hem toegewezen kinderen. Zij of hij is het aanspreekpunt voor ouders en ook degene die actie onderneemt als er bijzonderheden zijn in de ontwikkeling van het kind. Voor de ouders is duidelijk wie de mentor van hun kind is zodat zij een aanspreekpunt hebben. Dit is ook schriftelijk vastgelegd, er hangt een mentorlijst op de ingang deur.

Wanneer er een nieuw kind wordt aangemeld en komt wennen wordt het meteen ingedeeld bij een mentor die ook het wenproces met de ouders bespreekt en zorgt dat de ouders geïnformeerd zijn over de regels en formaliteiten bij de Stampertjes.

Er is van elk kind een document in de map “kinderen”. In deze map zal de mentor de ontwikkeling van het kind aan de hand van een observatieformulier bijhouden. Dit deze observaties zijn ook de basis van de formele oudergesprekken die minimaal één keer per jaar plaatsvinden. Op verzoek van ouders/verzorgers van een kind kunnen er ook extra gesprekken gehouden worden, ook vanuit de mentor kan er aanleiding zijn om een extra gesprek te houden, bijvoorbeeld als er sprake is van opvallend gedrag of vragen en zorgen over de ontwikkeling van een kind. Ook andere voor het verblijf van het kind relevante documenten worden in deze map bewaard.

3.1 Wenbeleid

Wij vragen aan ouders om samen met hun kind de eerste dag een uurtje te blijven om zo te wennen aan de nieuwe omgeving, kinderen en pedagogische medewerk(st)ers. Mede afhankelijk van het kind en/of de ouder kan dat een of meerdere keren zijn. Bij (jonge) baby's verloopt het wenproces over het algemeen snel, als kinderen van buitenaf instromen bij de peutergroep kan het soms wat langer duren. In overleg met ouders stemmen wij het wenproces af op de behoefte van het kind zodat er een gevoel van onveiligheid en stress kan worden voorkomen. Tijdens de wenperiode letten wij extra op de signalen van het nieuwe kind zodat wij deze leren kennen en herkennen en daardoor zo goed mogelijk op zijn/haar behoeftes kunnen inspelen.

Bij twijfel nemen wij contact op met de ouders.

4. De ontwikkeling van elk kind wordt structureel gevolgd

De groepsleiding heeft ieder kind ‘in beeld’ en volgt het in zijn ontwikkeling. Zo kunnen ze aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en het stimuleren de volgende stap te zetten.

4.1 Structureel volgen ontwikkeling

Door het kleine team en de frequente aanwezigheid van de directie op de groep zijn de communicatielijnen bij De Stampertjes kort. Hierdoor komen opvallende zaken wat betreft de ontwikkeling en het welzijn van individuele kinderen snel naar voren. Er is hierover dagelijks een mondelinge overdracht tussen de beroepskrachten binnen het team en er wordt gebruik gemaakt van een overdrachtsschrift. Ieder kind wordt bij plaatsing aan een vaste pedagogische medewerker (mentor) van De Stampertjes gekoppeld die o.a. verantwoordelijk is voor het bijhouden van de ontwikkeling van ‘haar/zijn’ kind.

Voor extra informatie en input worden opvallende kinderen altijd met de leidinggevenden, Anne en Olaf, besproken en wordt er een actieplan gemaakt.

Kind besprekingen zijn ook vast onderdeel van de werkbijeenkomsten.

Heel belangrijk vinden wij dat de ouders van een kind dat ons opvalt in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij eventuele zorgen of vragen over het kind. Door een directe communicatie en samenwerking kan hier dan gezamenlijk en effectief aandacht aan geschonken worden en wordt er eventueel actie ondernomen.

De twee eigenaren van De Stampertjes, Anne en Olaf, hebben beiden ruim 30 jaar ervaring als professionals in de kinderopvang en hebben op dit gebied diverse trainingen gevolgd. Zij hebben een gedegen kennis van de ontwikkeling van jonge kinderen op de verschillende domeinen; taal, motoriek, cognitieve- en sociaal emotionele ontwikkeling.

Ze hebben een uitgebreide sociale kaart en veel ervaring met het doorverwijzen naar instanties en particuliere deskundigen. Olaf en Anne staan de beroepskrachten van De Stampertjes met raad en daad terzijde wat betreft de ontwikkeling van individuele kinderen. Ze houden zichzelf scherp door vakliteratuur, symposia, trainingen en intervisie.

4.2 Ontwikkelingsachterstand en probleemgedrag

Kinderen hebben een hoop te ontwikkelen. Zij ontwikkelen zich op fysiek, verstandelijk en sociaal gebied. Dit verloopt bij ieder kind op een andere manier, in een ander tempo. Elk kind heeft een eigen karakter en andere behoeften. Er zijn wel richtlijnen om na te kunnen gaan of een kind zich leeftijdsadequaat ontwikkeld op al deze gebieden. Over deze richtlijnen is bij de Stampertjes veel kennis, literatuur en ervaring aanwezig. Wanneer gewenst wordt externe expertise geraadpleegd.

De sociale ontwikkeling van kinderen komt tot uiting in hun sociale gedrag en is zichtbaar in hetgeen het kind doet en zegt. Kinderen kunnen daarbij opvallend gedrag laten zien dat afwijkt van andere kinderen. Op die manier kan een kind laten zien dat het zich niet goed voelt ten opzichte van zichzelf of andere kinderen en volwassenen. Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in veel huilen, bang zijn of boosheid, zich terugtrekken of driftbuien.

Opvallend gedrag kan, voorbij een grens, aangemerkt worden als probleemgedrag. Dan is er de vraag of dit eenmalig is, tijdelijk of dat er sprake is van een langduriger probleem, een ontwikkelingsachterstand of zelfs ontwikkelingsstoornis. Er kunnen allerlei oorzaken ten grondslag liggen aan dit gedrag: fysiek, maar ook externe factoren zoals opvoedgedrag of heftige ervaringen. Belangrijk hierbij is ook te kijken of het kind zich ontwikkeld ten opzichte van zichzelf, dat er vooruitgang is en niet alleen in vergelijking met andere kinderen.

4.3 Omgaan met opvallend gedrag

Door de kinderen regelmatig te observeren proberen we een helder beeld te krijgen over hoe een kind zich ontwikkelt en kunnen we daarop inspelen. Hier worden de desbetreffende ouders altijd bij betrokken (zie ook 'oudercontacten')! Als er door ons geconstateerd wordt dat een kind zich op sommige terreinen anders ontwikkeld dan zijn/haar leeftijdgenoten kunnen we proberen dit te ondervangen door er extra aandacht aan te besteden.

Het kind kan extra ondersteund en begeleid of gestimuleerd worden.

De groepsleiding heeft de vaardigheid om continu afwegingen te maken wat betreft hun eigen handelen en te 'kijken' naar de kinderen of om dit met elkaar te bespreken.

Wat zie je, wat gebeurt er, gebeurt dat vaak? Welk kind, of welke kinderen zijn betrokken? Waarom wil een kind niet bewegen, komt het niet tot spel of komt de taalontwikkeling niet op gang? Of waarom zoekt Nora van drie jaar steeds grenzen op? Goed kijken kan helpen het gedrag te bespreken in het team en met de ouders. Dimensies bij deze observaties kunnen zijn: futloosheid, agressie, slaapproblemen, teruggetrokken gedrag, oppositioneel gedrag, problemen met (gebrek aan) aandacht of bijvoorbeeld hyperactiviteit.

Omgaan met opvallend wordt bij de Stampertjes gedragen door goede observaties, directe communicatie en ondersteund door de algemene manier van begeleiding: gedrag serieus nemen, actief luisteren, duidelijke regels en een voorspelbare veilige omgeving.

De twee eigenaren hebben de training 'opvallende kinderen in de kinderopvang' gevolgd / gegeven.

4.3 Kansarme kinderen

Niet alle kinderen groeien op in een warme sensitieve en ondersteunende opvoedsituatie. Soms zijn opvoeders niet in staat om een opvoedklimaat te creëren waarin zorg voor het kind centraal staat en zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Deze kansarme kinderen worden gerekend tot een risicocategorie op grond van biologische en omgevingsfactoren (genetische factoren, infecties, geweld, ondervoeding, laag geboortegewicht, armoede en pedagogische verwaarlozing).

Voor deze kinderen is een specifieke inzet van professionals op welbevinden en betrokkenheid noodzakelijk binnen de kinderopvang. Basisvoorwaarden zijn hierbij weer een veilige en gezonde omgeving, het vertrouwen dat er volwassenen zijn die de signalen van het kind begrijpen en erop kunnen anticiperen.

Voor kansarme kinderen is het aanbod bij de Stampertjes in eerste instantie gericht op een gevoel van veiligheid. Een kind dat voortdurend grenzen opzoekt kan bijvoorbeeld behoefte hebben aan structuur die het kind begrijpt en aansluit op die behoeften. Dit kan op een vroeger

ontwikkelingsniveau zijn dan de kalenderleeftijd van het kind. Een kind van twee dat nog niet of nauwelijks spreekt (omdat het taalaanbod in de omgeving van het kind onvoldoende was) heeft behoefte aan een rijke taalomgeving. Er wordt bij kansarme kinderen gezocht naar afstemming op hun behoeften en ontwikkelingsniveau. Om de drie basisbehoeften, autonomie, competentie en relatie te kunnen waarborgen heeft de groepsleiding een sensitieve, responsieve, warme en betrokken houding naar de kinderen. Daardoor voelen zij zich gezien en gekend en kunnen zij zichzelf en de wereld om hen heen verder ontdekken vanuit een kansarme situatie.

4.4 Overdracht naar basisschool (en BSO)

Om de overgang naar de basisschool goed te begeleiden kunnen de observatieverslagen van een kind gedeeld worden met de desbetreffende school en eventueel de BSO. Dit gebeurt in overleg met de ouders.

Vaste gezichten voor alle kinderen

Aan een 0-jarig kind worden twee vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. Op de dagen dat het kind komt, is in principe minimaal één van deze twee pedagogisch medewerkers werkzaam.

Voor de 1+ kinderen geldt dat er drie vaste pedagogische medewerkers worden toegewezen, waarvan er minimaal 1 op de dagen van een individueel kind werkt.

Er kunnen situaties ontstaan wanneer wij van het 'vaste gezicht' beleid af moeten wijken, bijvoorbeeld door ziekte van een pedagogisch medewerker of als ouders op korte termijn van opvangdagen willen veranderen. In dat soort gevallen zullen wij de desbetreffende ouders daarover informeren en met hen overleggen wat de beste oplossing is.

Naast het 'vaste gezicht' kunnen andere pedagogische medewerkers worden ingezet.

Hier het weekrooster:

Ma	Di	Wo	Do	Vr
Merel	Anne	Manuela	Manuela	Manuela
Anne	Olaf	Anne	Olaf	Merel

Eventuele aanpassingen zullen wij z.s.m. via het actuele weekrooster kenbaar maken. Dat rooster hangt aan de ingangsdeur.